

Høringsuttalelse til «Verneforslag for nasjonalpark i Østmarka»

Her er hovedpunktene i vår høringsuttalelse:

- Vi mener dagens Markalov fungerer best for vern av marka og befolkningens behov for å bruke Østmarka til friluftsliv og idrett.
- Det fremstår ufullstendig at utredningen bygger kun på tre alternativer for økt vern og innføring av Nasjonalpark. For at politikere skal kunne gjøre en reel vurdering må det innføres et fjerde alternativ med fordeler/konsekvens av å beholde eksisterende vern.
- Vi er sterkt bekymret for de negative konsekvensene en nasjonalpark vil ha for beboere i vårt område for mulighet til å bruke marka uten rigide restriksjoner – i mange generasjoner fremover. Dette kan gå ut over folkehelse, livskvalitet og mulighet til å drive idrett. Spesielt er vi opptatt av hvordan en nasjonalpark kan påvirke mulighetene til å drive idrett for barn og ungdom i generasjoner fremover.
- Vi er kritiske til at prosessen rundt nasjonalpark ikke har inkludert en konsekvensanalyse. Nasjonalparken ligger tett på Norges største by, ingen andre nasjonalparker i Norge har en slik sentral beliggenhet som påvirker så mange beboere, og det burde være essensielt å kjenne til alle konsekvenser med slikt vern.
- Vi er bekymret for konsekvensene en nasjonalpark potensielt kan få for markaidretten i vårt område, og er redd det kan bli så vanskelig å håndtere at alt tilbud forsvinner for kommende generasjoner.
- Dersom en nasjonalpark likevel blir gjennomført er det avgjørende at omfanget av parken reduseres vesentlig.
- En eventuell nasjonalpark må ha et formål og en forvaltningsplan som inkluderer markaidrettene, fremtidige potensielle idretter og et utvidet friluftslivsbegrep. Samtidig må det legges opp til en forvaltning som er ubyråkratisk, og er enkel for frivillige organisasjoner å forholde seg til.
- Det må ikke settes spesielle begrensninger for bruk av elsykkel, med mindre det etter utredning foreligger faglige kvalifisert grunnlag for å legge begrensninger på denne aktiviteten.
- Det må legges til rette for sykling om vinteren – og ikke begrensninger og uklarheter som forvaltningsplanen har i dag.

Vi engasjerer oss i denne saken som brukere og beboere tett på Østmarka. Vi benytter ofte områdene som vil inngå både vern via Markalovens §11 og Nasjonalpark, og vi har en variert bruk som inkluderer ski, skøyter, sykkel, klatring og ikke minst til fots. Vi har engasjert oss i flere ulike markaidretter, og har i mange år trent barn og unge både på sommer og på vinter, og mener at markaidrettene har en uvurdelig og viktig funksjon med introduksjon av Østmarka og markabruk for de unge beboerne i Oslo Øst.

Det er ingen andre organisasjoner enn sykkel, ski, løp og orientering som klarer å engasjere flere hundre barn, flere ganger i uken, til å bruke Østmarka! De opplever mestring, naturopplevelse, friluftsliv, sosial mestring og positiv helseeffekt med sin deltagelse. Vår aller største bekymring er at en nasjonalpark lager seg regler som er så rigide og vanskelig håndterbare at trenere må bruke mer tid på å sitte med søknadsskjemaer og offentlig forvaltning, enn å bruke tid med ungene i skogen – DET MÅ IKKE SKJE.

Dere har i denne saken et enormt ansvar for folkehelsen til alle fremtidige generasjoner i Oslo Øst – det ansvaret MÅ dere ta på ansvar. Turgrupper i regi av DNT eller seniorgrupper i

Østmarkas Venner som tar med seg få barn noen få ganger i året kan ikke erstatte den enormt viktige rollen idretten har på dette området!

Nasjonalpark vil gi sterke begrensinger

Vi sykler i Østmarka - for å trene, for å glede oss over å beherske stiene, fri naturopplevelse og for å nyte skogens ro. Denne aktiviteten kan til en viss grad opprettholdes i en nasjonalpark. Vi initierer og deltar ofte på organiserte aktiviteter, noe som virker vanskelig i en nasjonalpark. Ikke minst er det betenkelig at man potensielt sett ikke kan samle barn og ungdom i grupper som kan sykle samme uten etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsplanen er upresis og mangler presiseringer rundt hva som er søknadspliktig og ikke. Dersom alle organiserte aktiviteter skal søkes om vil det i praksis bety at aktiviteter etter hvert vil forsvinne, innenfor mange ulike idretter. Og igjen – her dreier det seg om folkehelsen, oppvekstvilkår og livskvalitet for ungene på Oslo Øst.

Folkehelseperspektivet, og idrettens plass i dette, er fraværende i utredningene som er gjort rundt nasjonalpark i Østmarka. Det er svært beklagelig. En nasjonalpark vil kunne få store negative konsekvenser for folkehelsen til alle som sokner til Østmarka. Generasjoner på generasjoner vil potensielt få store begrensinger i sin markabruk. Det vil få negative store helsemessige konsekvenser.

Undersøkelser som er gjort etter pandemien viser at kun ett av fire barn leker ute. Det er et helsemessig faresignal som burde bidra til å åpne Østmarka for organisert aktivitet, ikke stenge den.

Har man kontaktet forskermiljøet om konsekvensen for barn og unge i området?

Problematisk byråkrati

Vi er bekymret for det byråkratiet de nye vernesonene vil bli med på å bygge opp. Det skal forvaltes etter forskjellig regelverk, med forskjellig forvaltningsmyndighet. Noe skal styres av etter forskriftene for nasjonalpark, noe etter §11 i Markaloven og noe etter ordinære markalovbestemmelser. Noe skal bestemmes av nasjonalparkstyre og noe Bymiljøetaten i Oslo, eller tilsvarende etater i andre kommuner. Dette vil det være umulig å forholde seg for små, frivillige organisasjoner – og vil i seg selv være til hinder for aktivitet.

Kaoset kan eksemplifiseres av hvordan en enkel sykkel tur på et par kilometer kommer innom tre forskjellige forvaltningsområder. For vanlige brukere av marka blir det umulig å vite i hvilket område man er i, og hvilket regelverk de må følge.

El-sykling må tillates

Forslaget til nasjonalpark innebærer en rekke begrensninger i hvilke aktiviteter som kan drives – blant dem sykling. Det finnes så vidt vi vet ingen faglige begrunnelser for at disse begrensningene vil føre til bedre vern av sårbar natur.

Ifølge forslaget til forvaltningsplan skal el-sykling bare tillates på veier og traséer avmerket på vernekart. Vi mener det må gjennomføres uavhengige og faglige vurderinger som viser at aktiviteten forringer naturvernet før man kan komme med restriksjoner på el-sykling på sti. Det selges ca 80.000 el-sykler i året i Norge, halvparten av eiere av el-sykkel bor i Oslo/Viken, og de siste årene vises det at 23% av syklene som selges er såkalte e-MTB, altså sykler som er beregnet for bruk i skog og terreng. Nesten 60% av el-sykler som selges brukes av befolkningen som er 50 år og oppover, og ved å forby el-sykkel på sti og traktorvei stenger man tilgangen til marka for en stadig økende brukergruppe som potensielt sett ikke klarer å bruke marka uten elektrisk assistanse. Begrensningen er derfor et alvorlig folkehelsemessig problem. Bruk av elsykler må tillates på linje med andre sykler.

Vintersykling må ha en bredere tillatelse, og forvaltningen må være tydelig!

Sykling vinterstid er en økende aktivitet, ikke minst ettersom klimaendringer dessverre gjør skisesongene kortere, og særlig i lavereliggende områder som Østmarka. Med nytt og bedre utstyr har denne aktiviteten blitt svært populær de siste årene. Spesielt på dager der det ikke er skiføre (men for eksempel holkeføre) er sykling som aktivitet populært. Vinteren 2022 møtte vi som regel flere brukere i marka på sykkel enn ski! En nasjonalpark vil legge unødvendige begrensninger på sykling på vinterstid, og det helt uten gode faglige begrunnelser.

Når det gjelder sykling i nasjonalpark på vinteren er forvaltningsplanen i beste fall utydelig, eller den rett og slett har ikke tatt inn over seg at dette er en aktivitet som er stadig økende i Østmarka. Har man gjort brukerundersøkelser på bruk av sykkel i marka på vinterstid? Dette gjelder både fatbikes, «vanlig» mtb, el-mtb og hybridsykler knyttet til både tursykling, og transport for f.eks fiskere?

Det antydes fra klimaforskere at antall dager med skiføre i Østmarka vil reduseres kraftig de kommende 30 år, traseer som i dag benyttes til skiløyper og som trækkes opp gjennom vinteren må være åpen for all form for sykling (også el-sykling). Likeledes må det være åpent for fri sykling på islagte vann, i tråkk og på hardpakka is/snø uten at det foreligger sti, og dette må klargjøres i en forvaltningsplan, for alle verneområder. Dersom det ikke skal tillates må det foreligge faglig undersøkelser som viser til hvordan vintersykling forringer naturkvaliteter. Slik faglig begrunnelse finnes ikke, og all vintersykling må tillates!

Tilsvarende bør det åpnes opp for arrangement, uten søknad, på sykkel og andre idrettsformer om vinteren, som foregår i preparerte løyper, tilsvarende det man åpner opp for i langrenn.

Et hjertesukk...

Vi noterer oss at på side 44: «...,men heller utvikling av besøkssenter etc. med tilhørende infrastruktur i konsentrerte områder, for tilreisende med høyere betalingsvillighet»

Dette opplever vi som en ren provokasjon for oss som bor og har valgt å bosette oss nær Østmarka nettopp på grunn av dens unike mulighet til både friluftsliv og idrett. Barn og unge mister sin tilgang til å drive idrett i marka på bekostning av tilreisende turister med høyere betalingsvillighet. Dersom en nasjonalpark skal gjennomføres, kan det IKKE oppføres nasjonalparksentre (når man ikke får lov til å lage enkle sykkelstier engang i randsonen..) og det bør legges strenge begrensninger på kommersiell utnyttelse, som går på bekostning av beboernes muligheter i området. Dette er ikke holdbart!

***

Vi er positive til vern av Østmarka, et vern av området sikrer all marka-aktivitet for barn og unge i Oslo Øst både i dag og i fremtiden. Vi mener at et vern etter Markaloven, evt etter Markalovens §11 er en bedre form for vern, som sikrer alle dagens brukere en nødvendig tilgang til Østmarka samtidig som man verner området naturkvaliteter.

Dersom en nasjonalpark innføres i Østmarka, er det et vedtak som gjelder til evig tid, og som vil berøre utallige generasjoner med innbygger rundt marka. Planen for nasjonalpark tar ikke hensyn til at bruken av friluftsområder er i stadig endring. Dagens bruk er ikke den samme som i 1973, og vil ikke være den samme i 2073. Det er ufornuftig at innbyggernes bruk av Østmarka "til evig tid" låses slik den er i dag, og det er en nedvurdering av våre etterkommeres vurderingsevne. Og da særlig at dette gjennomføres uten en ordentlig konsekvensanalyse.

Det må åpnes for at nye aktiviteter innen friluftsliv og idrett får innpass.

Igjen: En nasjonalpark i bakhagen til Norges største by er ikke det samme som å opprette en nasjonalpark på Hvaler, eller i Jotunheimen eller på Saltfjellet.. En Nasjonalpark i dette området må ha en mye bredere konsekvensanalyse enn alle andre potensielle områder i Norge, nettopp fordi konsekvensene påvirker så mange innbyggere som bor (og i fremtiden vil bo) tett på grensene som er foreslått. Disse beboerne, vi, må få muligheten til å både oppleve marka gjennom friluftsliv OG idrett, både de formene vi benytter oss av i dag, og de vi ikke vet at vi vil benytte i fremtiden. For at det skal være mulig må idretten, frivillige organisasjoner osv ha gode og enkle muligheter til både å utføre sin idrett, men også tilrettelagte, gode strukturer for å gjennomføre arrangement basert på frivillighet og initiativ.

Om det mot formodning likevel skal etableres nasjonalpark, så er det viktig med følgende:

- De negative konsekvensene må utredes mye grundigere
- Forvaltningsplanen må tydeliggjøres
- Det må klargjøres hvordan forvaltningen skal skje mot omliggende områder.
- Det må tilrettelegges for idrett i mye større grad enn det er lagt opp til.

Vå håper det ikke blir nasjonalpark i Østmarka, det vil være en forringelse av området vi bor i. Vi håper at området kan ha en verneform som gir vern for alle som bruker den i dag og som ønsker å bruke den i fremtiden!

Hilsen

Trude D. Elde og Tor Otto Strøm